

1. INTRODUCCIÓ

La Federació d'Ateneus de Catalunya (FAC) és una entitat de segon nivell que aglutina entitats socioculturals d'arreu de Catalunya. Amb l'objectiu de conèixer la complexa realitat d'aquestes entitats i comptabilitzar-ne l'activitat, la incidència i els impactes socials i econòmics que en resulten, s'ha elaborat el present informe.

Els ateneus pertanyen a un sector del qual no se n'ha fet, tradicionalment, cap estudi, ni se n'han recollit massa dades per saber l'impacte social que representen. Des de la FAC hem cregut interessant poder continuar amb aquest recull de dades que vam iniciar amb l'anuari del 2012, per mostrar la realitat d'un col·lectiu fort, arrelat al territori, dinàmic i generador de molta activitat.

Per a la seva realització s'ha estudiat una mostra de diferents ateneus repartits pel territori català, amb les dades dels quals s'ha fet una projecció sobre els 177 ateneus que a final de l'any 2019 estaven adherits a la FAC. El conjunt d'associacions estudiades desenvolupen activitats socioculturals i sense ànim de lucre.

Malgrat les activitats culturals constitueixen el principal eix d'acció d'aquestes entitats, com es pot observar al **Gràfic 1**, també desenvolupen activitats socials i esportives. Aquestes activitats tant poden ser de caire formatiu (escola de teatre o bàsquet), poden anar dirigides a persones que les desenvolupen com una afició (grup tabalers o amics que es reuneixen per jugar a cartes), o bé ser representacions obertes al públic (concert de música, espectacle de dansa o de teatre).

L'informe es nodreix d'informació facilitada voluntàriament per les pròpies associacions, a través de la resposta d'un qüestionari. **La Taula 1** en mostra els principals resultats.

ATENEUS ADHERITS A LA FAC. PRINCIPALS RESULTATS (taula 1)
(univers 177)

Activitats		12.150
Assistents		1.000.000
Nombre total d'associats		86.000
Mitjana d'associats per entitat		487
Mitjana d'edat dels socis		52
Junta directiva	Total directius	1.600
	Mitjana de membres junta directiva	9
	Mitjana d'edat junta directiva	51
	Mitjana d'homes junta directiva	5
	Mitjana de dones junta directiva	4
Personal		4.712
	Voluntaris	4.000
	Personal remunerat	712
Quota anual	Mitjana	57,35 €
Espais dels ateneus	Mitjana	120.000 m ²
Pressupost	Mitjana	155.860 €
Total		27.700.000€

PRINCIPALS ACTIVITATS DESENVOLUPADES ALS ATENEUS CATALANS (gràfic 1)

2. ELS ATENEUS FEDERATS A CATALUNYA

2.1 DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL

Més d'un 70% dels ateneus federats es troben a la província de Barcelona, tal com s'observa al **Gràfic 2**. Quan s'analitza la distribució d'aquests ateneus segons la comarca on estan situats, al **Mapa 1**, s'observa que la major part es concentren al Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme i Alt Penedès. Així mateix es detecta que Lleida i Tarragona són les províncies amb menys entitats federades, havent-hi algunes comarques sense cap entitat federada.

ATENEUS ADHERITS A LA FAC, SEGONS PROVÍNCIA ON ES TROBEN. EN % (gràfic 2)

Barcelona	125	70,62%
Girona	19	10,73%
Tarragona	16	9,04%
Lleida	16	9,04%
Fora Catalunya	1	0,56%

ATENEUS ADHERITS A LA FAC. SEGONS COMARCA ON ES TROBEN (en %) (mapa 1)

Activitats
programades
12.150

Assistents
a les activitats
1.000.000

2.2 ACTIVITATS

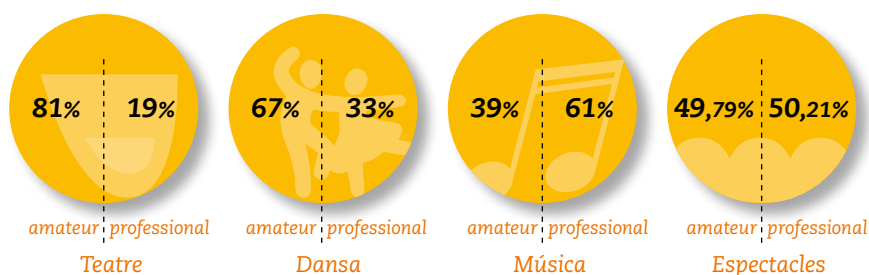
Al llarg de l'any es duen a terme més de 12.150 activitats als ateneus federats, amb més d'1.000.000 persones assistents. Aquests assistents són únics per a les activitats que es comptabilitzen, és a dir, que una secció de teatre només es compta una vegada malgrat assagi 3 vegades a la setmana o faci 18 representacions a l'any. Tal i com s'observa a la **Taula 2**, les actuacions de teatre –tant amateurs com professionals– són de les activitats més presents als ateneus. Cal destacar, també, l'ocupació mitjana dels espectacles.

D'aquests espectacles cal destacar que en les representacions de teatre el 81% han estat de grups amateurs i el 19% de grups professionals. En l'àmbit de la dansa el 67% han estat grups amateurs i el 33% professionals i en l'àmbit de la música els grups amateurs han representat un 39% i els professionals un 61%.

També creiem que és important remarcar que el 49,79% dels espectacles han estat dirigits a adults i el 50,21% a espectacles familiars.

SEGONS ACTIVITATS PROGRAMADES (taula 2)

	quantitat	assistents	ocupació mitjana
Cursos	2.881	27.596	
Conferències	1.675	87.400	
Exposicions	530	85.022	
Altres	1.253	253.700	
Actuacions teatre	2.531	189.000	60%
Actuacions dansa	240	96.950	73%
Actuacions música	2.043	203.125	60%
Cinema	1.010	61.920	37%

2.3 EQUIPAMENTS

Una característica dels ateneus és que la majoria d'ells disposa d'una seu social pròpia, ja sigui de propietat o de lloguer. En aquests espais és on es desenvolupa la majoria de les activitats que programen aquestes entitats. Un 78% disposa de teatres i cafeteria /restaurant i un 82,40% dels ateneus disposen de sales polivalents. D'entre les dades que es mostren al **Gràfic 3** és rellevant que un 50% disposen d'espais d'arxius i un 61,8% de sales o espais per a exposicions. Només l'11,5% disposen d'espais per a la pràctica esportiva. Cal destacar que hi ha ateneus molt grans i altres de més petits. El conjunt dels ateneus federats disposen d'uns 120.000 m².

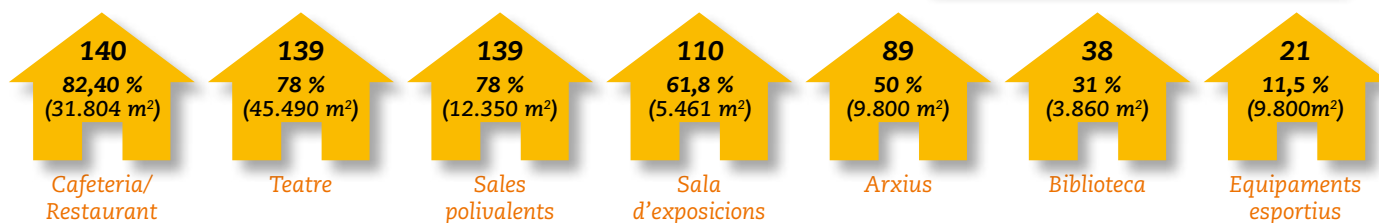
Més de
120.000m²
edificats
als ateneus

Butaques:
41.578

Mitjana
butaques
per teatre:
299

Teatres:
139

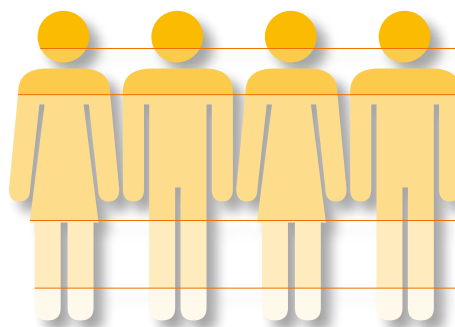
SEGONS ELS EQUIPAMENTS QUE HI HA ALS EDIFICIS. (en % resposta múltiple) (gràfic 3)

177 entitats
associades i
86.686
associats

SEGONS EL NOMBRE TOTAL
D'ASSOCIATS (en %) (gràfic 4)

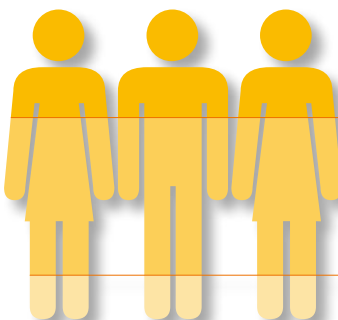
Menys de 100 socis	11,10%
de 101 a 200 socis	15,55%
de 201 a 500 socis	41,13%
de 501 a 1.000 socis	22,22%
Més de 1.000 socis	10,00%

Malgrat una gran part d'aquesta massa d'associats correspon a persones d'edat avançada, també és cert que hi ha entitats amb nombroses activitats infantils i juvenils. La mitjana d'edat dels socis dels ateneus com dels membres de les juntes directives estan al voltant dels 50 anys: 52 anys pels associats i 51 anys pels membres de les juntes directives. Malgrat això l'entitat amb una base social més jove té una mitjana de 25 anys i la de més edat una mitjana de 75 anys.

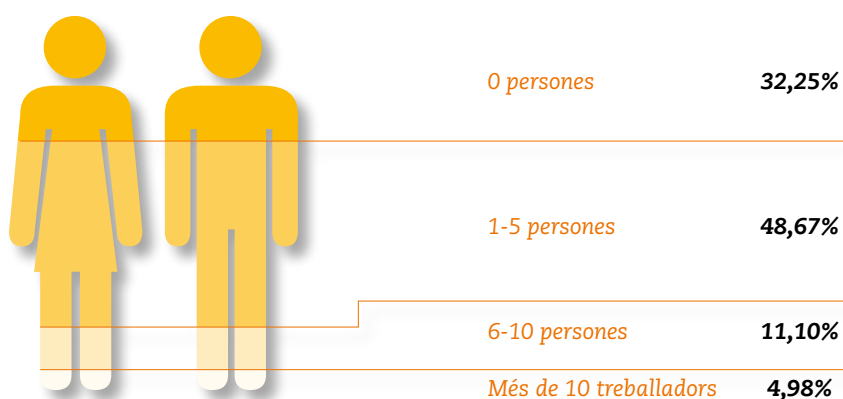
2.5 RECURSOS HUMANS

Els ateneus depenen bàsicament del voluntariat, ja que el 84% de les persones que realitzen una tasca a l'entitat són voluntaris que desenvolupen la seva feina de manera puntual o amb un compromís a més llarg termini. La mitjana de voluntaris per entitat és de 21 persones. Cal tenir en compte que a més a més els socis desenvolupen tasques voluntàries però no estan reconeguts com voluntaris.

SEGONS EL NOMBRE TOTAL
VOLUNTARIS (en %) (gràfic 5)

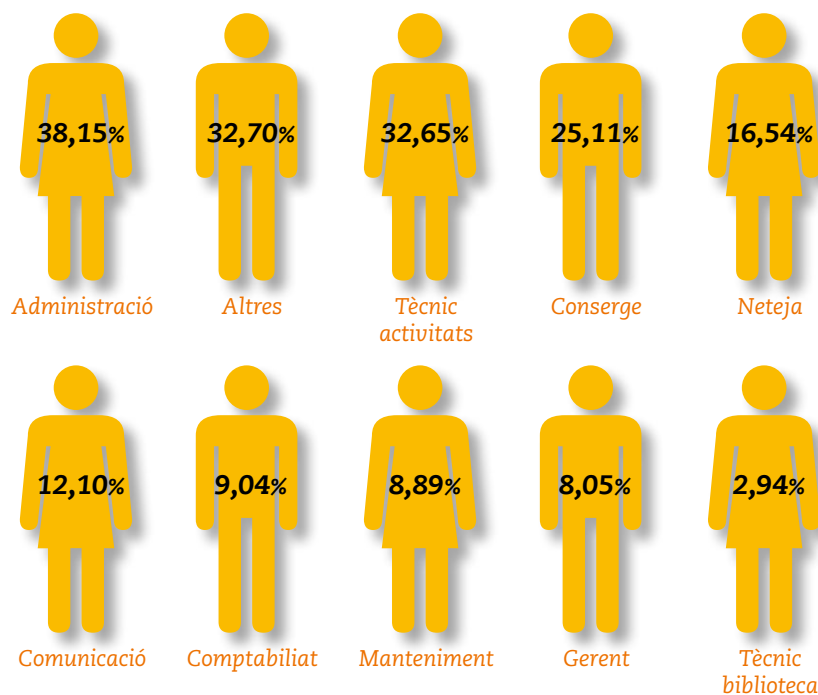

Fins a 10 persones voluntàries	34%
11-50 persones voluntàries	52%
Més de 50 persones voluntàries	14%

SEGONS EL NOMBRE TOTAL DE PERSONAL REMUNERAT (en %) (gràfic 6)

Pel que fa al personal remunerat, la mitjana de treballadors per entitat és de quatre persones. Cal tenir en compte, a més, el 35% de les entitats no té cap treballador remunerat, tal i com s'observa al **Gràfic 6**.

SEGONS ELS CÀRRECS DEL PERSONAL REMUNERAT (en %) (gràfic 7)

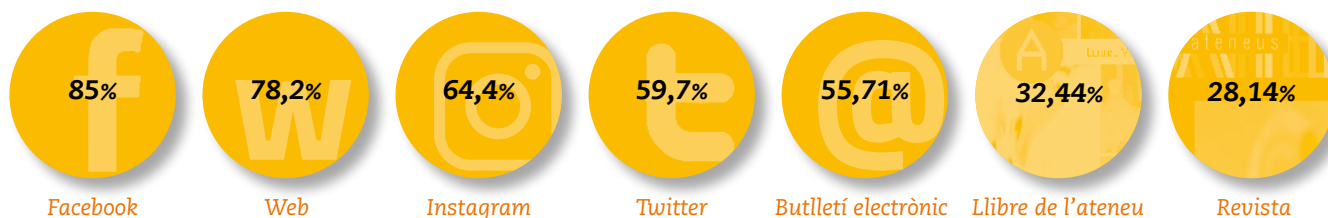
Entre les funcions que predominen entre el personal remunerat hi ha les de tècnic d'activitats, administració i altres. Cal destacar que la majoria dels contractes laborals als ateneus són de tipus indefinit excepte en la categoria de tècnics d'activitats que són d'obra i servei degut a les característiques de les seves tasques que no duren els 12 mesos de l'any.

2.6 MITJANS DE COMUNICACIÓ

SEGONS ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ DELS QUALS DISPOSEN (en %. resposta múltiple) (gràfic 8)

Les xarxes socials formen part de la vida dels ateneus però no tots s'hi han adaptat de la mateixa manera. Actualment encara hi ha entitats que no tenen presència a Internet. La gran majoria d'elles tenen Facebook (85%), pàgina web (78%) i més de la meitat enen un compte de Twitter (59,7%) i fins i tot n'hi ha algunes que tenen Instagram, Flickr o LinkedIn. Tot i la tendència a la utilització de noves tecnologies, un 28% dels ateneus tenen revista en format de paper i un 55,7% tenen butlletí electrònic.

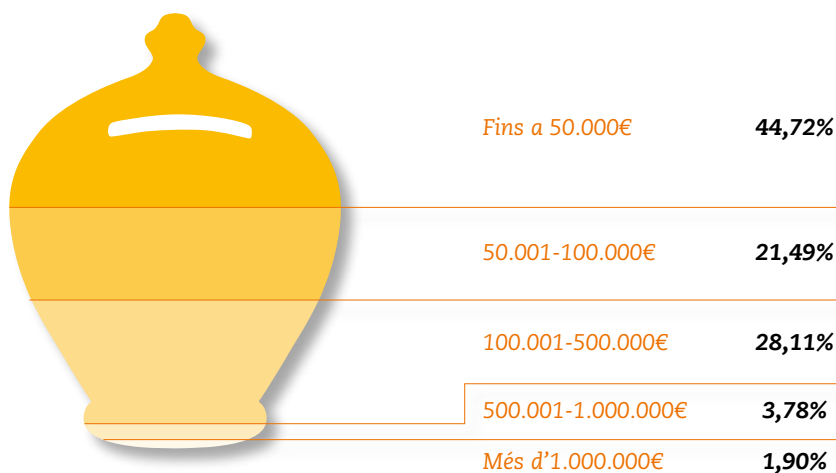
2.7 PRESSUPOST

Gairebé la meitat dels ateneus federats té un pressupost anual de menys de 50.000€, tot i que la mitjana és de 155.860€. Són molt pocs els ateneus que superen 1.000.000€ de pressupost – no arriben al 2%.

El conjunt del pressupost anual dels ateneus se situa per sobre els 27.700.000€. En aquesta xifra no es comptabilitzen els pressupostos extraordinaris com poden ser, per exemple, per obres de remodelació o celebracions d'aniversaris.

Una part important del pressupost de les entitats va destinat a la contractació d'espectacles i activitats de cinema. L'any 2019 el conjunt dels ateneus van dedicar més de 5.000.000 € a la contractació d'espectacles.

SEGONS EL PRESSUPOST ANUAL (en %)(gràfic 9)

Cal destacar que els ateneus durant els dos darrers anys (2018 i 2019) han fet una inversió en obres de millora i rehabilitació al voltant dels **9.295.000€** i que per a l'any 2020 tenen una previsió inicial de **2.570.000€** per aquest concepte.

La tendència dels ateneus és diversificar les fonts d'obtenció d'ingressos. Majoritàriament es financen a través de les quotes dels seus socis (42%) i dels serveis que ofereixen (17%). Cal destacar que l'aportació per subvencions de l'administració pública ronda el 14% de mitjana del pressupost de les entitats.

SEGONS L'ORIGEN DELS INGRESSOS ANUALS (en %)(gràfic 10)

Els associats dels ateneus paguen una quota anual amb diferents modalitats: mensual, trimestral, semestral o anual. La mitjana de l'aportació dels socis a l'entitat és de 57,35€ a l'any, que representen 4,78€ mensuals. Tanmateix hi ha entitats que cobren menys de 25€ anuals mentre que d'altres arriben a cobrar prop dels 400€. Aquestes quotes poden ser de tipologies molt diferents: quota zero fins a una certa edat, infantils, juvenils, familiars, per jubilats... A banda, moltes entitats apliquen quotes per seccions, que poden arribar a duplicar la quota de soci i que van destinades directament a subvencionar l'activitat que desenvolupa la secció en concret.

Quota mitjana d'associat
57,35€ anuals

SEGONS L'IMPORT DE LES QUOTES DE SOCIS ANUALS (en %)(gràfic 11)

**Federació d'Ateneus
de Catalunya**

METODOLOGIA:

<i>Recollida de dades</i>	<i>gener 2020 - març 2019</i>
<i>Univers d'ateneus federats</i>	<i>177</i>
<i>Mostra d'ateneus federats</i>	<i>90 (50,84%)</i>

Agrupació Orfeó Ateneu **Casal** Cercle Foment Casino **Centre** Amics **Club** Associació Germandat **Grup** Joventut **Lira** Lluïsos
 Patronat **Casa** Societat Cor **Círcol** Unió **Agrupació** Lira Orfeó **Cercle** Amics **Germandat** **Tots som Ateneus** Casal **Casino**
 Centre Patronat **Associació** Unió Ateneu Casa Foment Patronat Societat Club **Joventut** Grup **Lluïsos** Ateneu Cercle **Unió** Centre Agrupació
 Casal Grup **Foment** Círcol Associació Cor Lluïsos **Societat** Amics Círcol Club **Cor** Casino Germandat Joventut **Orfeó** Lira Casa